

5. Effect of nutrition on subsequent feedlot performance and carcass composition of beef calves / Pinney D.O., Malkies L.E., Pope L.S. [et al.] // J. Anim. Sci. - 1962. - Vol. 21. - P. 388
6. Інструкція з бонітування великої рогатої худоби м'ясних порід; Інструкція з ведення племінного обліку в м'ясному скотарстві. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2003. – 62 с.
7. Пабат В. О. М'ясне скотарство України / В. О. Пабат, А. М. Угнівенко, Д.Т. Вінничук. – К.: Аграрна наука, 1997.- С.314.

УДК: 636.4.082

ЕКСТЕР'ЄРНІ ОСОБЛИВОСТІ СВИНЕЙ М'ЯСНОГО НАПРЯМУ ПРОДУКТИВНОСТІ В УМОВАХ ВАТ «ПЛЕМЗАВОД «СТЕПНОЙ» ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Пелих В.Г. – д. с.-г. н., професор, член-кореспондент НААНУ,
Хижняк В.Ю. – аспірант, Херсонський ДАУ*

Постановка проблеми. Для збільшення виробництва свинини та підвищення її якості необхідно насамперед організувати раціональне використання племінних ресурсів, удосконалення генетичного потенціалу, обґрунтованого їх поєднання з іншими породами, умов годівлі, утримання. У зв'язку з цим особливо важливого значення набуло вивчення залежностей продуктивних якостей свиней різного напрямку продуктивності від їх екстер'єру. При цьому вирішальним фактором є продуктивні якості, які залежать від спадковості (генотипу) та навколишнього середовища.

Стан вивчення проблеми. Для реалізації даних завдань чинне місце належить внутрішньопородному типу свиней породи дюрок української селекції «степовий», з поліпшеними відтворювальними якостями та рівнем продуктивності, та свиням породи ландрас м'ясного напрямку продуктивності [1].

Як відомо, морфологічні особливості й екстер'єр сільськогосподарських тварин тісно пов'язані з видом, породністю, виробничим напрямком, типом конституції, статтю, вгодованістю, віком та цілим рядом інших факторів. Свині різного напрямку продуктивності відрізняються між собою не тільки за екстер'єром, але й за розвитком тканин, окремих частин тіла і внутрішніх органів та їх функціональною активністю, а також за рівнем обміну речовин в організмі.

Сучасні породи - це результат тривалої селекційної роботи багатьох поколінь селекціонерів. За характером продуктивності тварин при бонітуванні виділяють три групи порід:

перша - породи універсального напрямку продуктивності (велика біла, українська степова біла);

друга - породи м'ясного напрямку продуктивності (полтавська м'ясна, ландрас, уельська, дюрок, українська м'ясна, естонська беконна, гемпшир, п'єтрен, спеціалізовані м'ясні типи);

третя - породи сального напрямку продуктивності (миргородська, українська степова ряба, велика чорна, північнокавказька).

Слід відмітити, що про напрям продуктивності тварин можна судити за промірами й індексами будови тіла. Згідно з класичним визначенням, свині м'ясного (беконного) типу характеризуються видовженим тулубом, при порівняно невеликій його глибині і ширині, та високими кінцівками. Спина та попереk прямі, помірної ширини, окости добре виповнені.

Свині м'ясо-сального типу відрізняються широким та глибоким тулубом. Обхват грудей за лопатками складає не менше 90 % довжини тулуба. Спина й попереk прямі, досить широкі. Окости широкі та округлі.

Свині сального типу - масивні, збиті і характеризуються широким, але коротким тулубом. У них короткі кінцівки, показники довжини тулуба й обхвату грудей майже однакові, промір обхвату грудей інколи буває більшим від довжини тулуба на 4...5 см [2].

Як сказано вище, свині породи дюрок - м'ясного напрямку продуктивності. На сьогоднішній день вони мають міцну племінну базу в південному регіоні України. Дана порода в ВАТ «Племзавод «Степной» Запорізької області використовується уже протягом 30 років. Тут вивчені їх акліматизаційні особливості та продуктивні якості. Основною перевагою породи є її відгодівельні і м'ясні якості та позитивний вплив кнурів цієї породи на підвищення відгодівельних і м'ясних якостей помісей як при двохпорідному, так і при трьохпорідному схрещуванні [3,4].

Згідно з потребами ринку селекція на початку створення породи велась за сальними, а в подальшому за м'ясними якостями. Шкіра тварин червоного кольору без наявності іншого кольору. Найбільш розповсюдженим кольором є вишневий: деякі тварини бувають темно-червоного кольору, інші світло-червоні [5,6].

Свині породи дюрок мають широкі і глибокі груди з крутим кутом ребер, аркоподібну спину, міцну поясицю. Тулуб компактний, глибокий, добре виповнені окости. Ноги високі й міцні з прямою постановою кінцівок. Голова широка з легким вигином профілю, вуха середнього розміру, звислі. Вони характеризуються спокійним норовом і витривалістю. Дюрки крупногабаритні тварини. Жива маса виставочних кнурів більше 400кг. Дюрок – одна з найросповсюджених порід в США, складають 30% від усього племінного поголів'я [7,8].

Свині даної породи відрізняються високою енергією росту та оплатою корму, а за багатоплідністю поступається лише породам йоркшир і ландрас. Реалізація генетичного потенціалу породи проявляється на фоні якісної кормової бази.

Успіх розведення і висока продуктивність свиней більшою мірою обумовлені якісною годівлею.

Тварини розповсюджені і в інших країнах. Є вони і в Південній Америці, Канаді, Угорщині, Чехії, Данії, Швеції, Польщі, Німеччині, Бельгії, Росії і ін. У цих країнах утворені чистопородні племінні стада породи дюрок для подальшого їх використання у промисловому схрещуванні і отримання товарних гібридів.

Свині породи дюрок завезені до України в 1985 році з США. Об'єм еякуляту хряків, завезених з США не великий (127...153 мл.) але висока концен-

трація (0,8...0,9 млрд. в у мл). Кнури достатньо добре привчаються до штучної вагіни. Залежно від показників розвитку тіла кнурів і свинок проведені дослідження їх залежності від живої маси. Кнури довжиною тулуба 174см і обхватом грудей 163см мають живу масу 240...255кг; довжиною тулуба 178см і обхватом грудей 165см мають живу масу 330...342кг; довжиною тулуба 184см і обхватом грудей 168см мають живу масу 348...351кг. Свиноматки з довжиною тулуба 159см і обхватом грудей 150см мають живу масу 212...217кг; довжиною тулуба 167см і обхватом грудей 158см мають живу масу 274...300кг; довжиною тулуба 168см і обхватом грудей 159см мають живу масу 245...270кг. Максимальна маса повновікових хряків становить 420кг, довжина тулуба 200см, маток 390кг. Максимальне значення відносної швидкості росту спостерігається у свинок віком 2...4 місяці, кнурців 2...5 місяців, потім знижується. У тварин встановлено кореляційну залежність між довжиною тулуба, багатососковість та багатопліддям.

Відтворювальні якості маток-першоопоросок у ВАТ «Племзавод «Степной» у перший рік акліматизації становили: багатоплідність 9,35 поросяти, молочність 44,5кг, середня маса 1 поросяти у 60 днів 17,55кг, збереженість 91,75% [5]. На сьогоднішній день становить: багатоплідність 10...11 поросяти, молочність 70...90кг, середня маса 1 поросяти у 60 днів 19,0кг.

Останнім часом домінуючою тенденцією розвитку свинарства у нашій країні є посилений процес використання селекційних досягнень зарубіжного походження (В.П. Рибалко, 2008). Особливе місце серед поголів'я, яке завозиться в нашу країну, посідають тварини породи ландрас, питома вага яких у структурі генофонду свиней нашої країни в останні роки суттєво зросла і, наразі, за чисельністю вони поступаються лише тваринам великої білої породи[9].

В Україну порода ландрас завезена з Канади, Англії і Швеції в 60-х роках минулого століття. До 1966 року в країні чистопородним розведенням свиней породи ландрас займалися 17 господарств.

За рахунок цілеспрямованої племінної роботи з адаптації ландрасів до природнокліматичних умов України, їх удосконаленню з урахуванням вимог сучасних промислових технологій створено український заводський тип свиней породи ландрас. Тулуб у них розтягнутий; окіст широкий, плоский; вуха довгі, сильно нависають на очі, шкіра тонка; щетина біла, рідкісна.

Встановлено, що свині цієї породи, крім високої скоростиглості, оплати корму, характеризуються підвищеним виходом м'яса і рівномірним відкладанням підшкірного жиру в туші, при схрещуванні стійко передають нащадкам цінні якості м'ясної породи. Згідно з показниками розвитку тіла свині породи ландрас поступаються довжиною тулуба та обхватом грудей тваринам породи дюррок. Так кнури при живій масі 267...278кг мають довжину тулуба 175см, а обхват грудей 158см; при живій масі 273...285кг довжина тулуба 165см, обхват грудей 158см; при живій масі 305...317кг довжина тулуба 182см, обхват грудей 158см. Матки при живій масі 201...230кг довжина тулуба 160см, обхват грудей 153см; при живій масі 215...240кг довжина тулуба 168см, обхват грудей 158см; при живій масі 222кг довжина тулуба 169см, обхват грудей 160см. По товщині шпикю ландраси поступаються свиням породи дюррок і цей показник з роками не змінюється, що свідчить про породні особливості в формуванні м'ясної продуктивності. Ландраси характеризуються високою швид-

кістю росту до 5-місячного віку, яка в подальшому зменшується. При характеристиці розвитку молодняка використовуються основні лінійні параметри довжина тулуба і обхват грудей. Кнурці в 4-місячному віці мають довжину тулуба в середньому 94,5 см, обхват грудей 73 см, свинки довжину тулуба в середньому 101,6 см, обхват грудей 82,93 см. При досягненні живої маси 100 кг кнурці мають довжину тулуба в середньому 122,19 см, обхват грудей 96,80 см, свинки довжину тулуба в середньому 122,33 см, обхват грудей 95,46 см. При досягненні живої маси 100 кг кнурці породи ландрас довші за кнурців породи дюрорк. Для тварин цієї породи також спостерігається залежність між довжиною тулуба, багатососковістю і багатоплідністю.

Багатоплідність свиноматок складає 10,4...10,8 поросяти, молочність 53,8...59,6 кг, маса гнізда при відлученні у 2 місяці 164...207 кг, вік досягнення живої маси 100 кг в середньому 176,8 днів, при середньодобових приростах живої маси 785,6 г і витратах кормів на 1 кг приросту 3,55 кормових одиниць [9].

Аналізуючи вищенаведене, можна підкреслити те, що порода ландрас має досить великий генетичний потенціал продуктивності, її широко використовують у різних категоріях господарств для одержання товарного молодняка з поліпшеними м'ясними якостями. Вона часто використовується в різних комбінаціях генотипів при створенні нових типів, ліній і породних груп свиней.

Висновки і пропозиції. Свині внутрішньопородного типу породи дюрорк української селекції «степовий» та свині породи ландрас мають великий генетичний потенціал продуктивності. Це свідчить про доцільність їх розведення для отримання якісної продукції. Також, слід при розведенні даних порід використовувати їх залежність між довжиною тулуба, багатососковістю та багатоплідністю.

Перспективи подальших досліджень. Проведені дослідження впливу екстер'єрних особливостей на продуктивність свиней, але недостатньо вивчено вплив типу будови тіла на відтворювальні та відгодівельні якості тварин. Тому подальші дослідження в даному напрямі є актуальними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Затверджено н. № 814/116 Міністерством Аграрної Політики України та Української Академії Аграрних Наук від 19 листопада 2007 року.
2. Іванов В.О., Волощук В.М. / Біологія свиней . – Київ Нічлава, 2009. – 303 с.
3. Топіха В.С., Волков А.А. Свині породи дюрорк в умовах ВАТ «Племзавод «Степной» Запорізької області / В.С. Топіха, Волков А.А. // «Таврійський науковий вісник». – 2011. – №76. – С. 22-25.
4. Топіха В.С. Створення нового типу свиней породи дюрорк української селекції // Методи створення порід і використання с.-г. тварин. – Харків. – 1998. – С. 186-188.
5. Топіха В.С., Роюк Н.П., Волков А.А., Чернадчук А.С. Свині породи дюрорк. – Симферополь: «Таврия». – 1994. – 116 с.
6. Кабанов В.Д. Породы свиней / В.Д. Кабанов , А.С. Терентьева // - М.: Агропромиздат, 1985. – 336 с.
7. Рибалко В.П., Мельник Ю.Ф. / Породы свиней в Україні. – Харків.: Еспада, 2001.- 95 с.

8. Штакельберг Є. Г. Использование генофонда амереканских пород свиней в системе промышленного скрещивания / Использование генофонда с.-г. животных. – Л., Колос, 1984. – С. 162-167.
9. Коновалов І.В. Адаптаційні якості свиней породи ланрас в умовах промислової технології / І.В. Коновалов // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – Миколаїв: МДАУ, 2011. – Вип.3 (60). – С. 156-159.

УДК 636.4 033:636. 4. 082

ГЕНОФОНД М'ЯСНИХ ПОРІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В СВИНАРСТВІ

*Пелих В.Г. - д. с.-г. н., професор,
член-кореспондент НААНУ,
Чернишов І. В. – к. с.-г. н., доцент,
Левченко М.В. – аспірант, Херсонський ДАУ*

Постановка проблеми. В умовах інтенсивного виробництва свинини одним із головних факторів, який обумовлює ефективність галузі, є генетичний потенціал порід свиней та ступінь його реалізації. Породи свиней як селекційні надбання при правильному їх поєднанні забезпечуються отриманням високопродуктивних тварин. Кожна порода має свої відмінності, особливості, свій ареал розповсюдження та своє місце у системі розведення. Подальша робота з удосконалення існуючих порід України можлива як шляхом інтенсифікації, так і шляхом використання високоякісного зарубіжного поголів'я [1, 2, 11, 14].

Породи свиней, як продукт людської праці, достатньо великі і тривало існуючі динамічні системи, які перебувають у постійному самооновленні. Еволюція порід свиней залежить від соціального замовлення. Потреба розширює ареал і збільшує поголів'я кращих порід. Для них створюються більш сприятливі умови утримання і годівлі і розробляються нові оптимальні технології виробництва свинини [6, 11].

Стан вивчення проблеми. Більшість порід, які розводять в Україні, створені шляхом комбінування різних генотипів та шляхом збагачення і поліпшення генотипів місцевих порід, які добре пристосовані до зональних умов годівлі й утримання [4, 6, 9].

Свині м'ясних порід характеризуються видовженим тулубом, розтягнутим в основному за рахунок середньої частини. Довжина тулуба у них значно перевищує обхват за лопатками. Холка, спина і крижі неширокі, ребра некруті. Окороки полегшені й короткі. Голова і ганаші легкі. Кінцівки досить високі. При відгодівлі до живої маси 100-120 кг від них одержують значно більше м'яса, ніж сала [3, 10, 15].

Українська м'ясна порода з трьома внутрішньопородними заводськими типами затверджена наказом МСГіП № 367 від 31.12.1993 року як нове селекційне досягнення, що за продуктивними якостями не поступається світовим аналогам [9].